

Dossier
Creatie 2017
Première 18 mei 2017 - kunstenfestivaldesarts, Brussel (BE)

Le Moindre Geste

Selma & Sofiane Ouissi

© Koen Cassiman

In *Le Moindre Geste* gaan dansers-choreografen Selma en Sofiane Ouissi op zoek naar wat mensen verbindt over taalgrenzen en andere verschillen heen. Elk lichaam is een archief van geleefde ervaringen en vertelt een verhaal. Dit verhaal wordt de partituur voor een collectieve beweging. Selma en Sofiane nodigen uit om op een andere manier te luisteren, naar het kleine gebaar tussen de woorden.

De Canadese filosofe-activiste-artieste Erin Manning stelt dat de grootste revoluties zich voltrekken in kleine, dagelijkse, onopgemerkte gebaren. Ook bij Selma en Sofiane Ouissi is het kleine gebaar tegelijk poëtisch en politiek. Ze zetten in op een radicale aandacht voor de ander.

Le Moindre Geste nodigt uit om deelachtig te worden aan levens die vaak onzichtbaar blijven. In de voorbije vijf jaar sprokelden Selma en Sofiane Ouissi tijdens ontmoetingen in Gent, Brussel, Metz en Marseille een reeks ongehoorde levensverhalen bij elkaar. Op elke plek gingen lokale deelnemers intense groepsprocessen aan waarin ze elkaars gebaren aftasten. Dit proces wordt in de voorstelling gedeeld met het publiek.

De levensverhalen worden in hun meerlagigheid opengeplooid. Het verbale en het nonverbale, het woord en het lichaam, het individuele en het collectieve schuren tegen elkaar aan. Het audio- en videospoor van de interviews zijn losgekoppeld. Je wordt als publiek uitgenodigd om te luisteren naar het audiodocument van een persoonlijk verhaal, terwijl je kijkt naar een groep lokale deelnemers die enkel het videospoor te zien krijgen.

© Pierre Gondard / Festival de Marseille

De groep vrijwilligers staat in een andere ruimte, hoort de woorden van het levensverhaal niet, maar ziet de video-opname van het vertellende lichaam. Dat vertellende lichaam is voor de participanten de leidraad voor een collectieve choreografie. Hun spontane belichaming wordt via live video captatie naar de publieksruimte gestuurd.

De deelnemers 'luisteren' met hun eigen lijf naar het lijf van de ander en dragen zo diens verhaal. Bewegen betekent bewogen worden.

Elke voorstelling is anders: je luistert telkens naar twee andere levensverhalen, belichaamd door telkens een ander deelnemend publiek. Door het samenbrengen van twee verhalen zetten Selma en Sofiane Ouissi een volgende stap in hun proces in de richting van meerstemmigheid. Ze bouwen aan een echokamer waarin de gebaren en levens van alle ontmoette personen met elkaar en met anderen resoneren.

Na de voorstelling ontmoeten het luisterende en het belichamende publiek elkaar om hun complementaire en radicaal verschillende ervaringen met elkaar te delen. *Le Moindre Geste* is een ontmoeting in veelvoud.

CREDITS

concept en regie Selma & Sofiane Ouissi
in samenwerking met Nicolas Sburlati (video)
performance lokale deelnemers
uitvoerend producent laGeste (les ballets C de la B + kabinet k)
met de steun van Stad Gent en de Vlaamse Overheid

Gerealiseerd in het kader van het Creative Europe project 'Manufactories of caring-space time' gecureerd door Catherine de Zegher, Laurence Rassel en Béatrice Josse in MSK Gent, 49 Nord 6 Est Frac Lorraine (Metz) en Fundacio Antoni Tapies (Barcelona)

PRAKTISCH

Duur: 150 minuten

Taal: voorstelling in Nederlands/Frans/Arabisch (ondertiteld in Engels)

SPEELLIJST

18-21/05/17	kunstenfestivaldesarts, Brussel (BE)
juni 17	Museum voor Schone Kunsten, Gent (BE)
6-8/05/17	Festival Passages, Metz (FR)
27-30/06/19	Festival de Marseille, Marseille (FR)

11-15/08/21 Bijloke Wonderland Festival, Gent (BE)
18-19/05/22 Rencontres chorégraphiques de Seine-Saint-Denis, Saint-Denis (FR)
11-12/06/22 Holland Festival, Amsterdam (NL)
22-23/4/2023 T2G Théâtre de Gennevilliers - Centre dramatique national (FR)

Geactualiseerde speellijst: <https://www.lageste.be/nl/creaties/le-moindre-geste>

INFO OVER DE VOORSTELLING

Presentatietekst, credits, biografieën, foto's, trailer en pers kan je hier terugvinden:
<https://www.lageste.be/nl/creaties/le-moindre-geste>

De foto's in hoge resolutie, een video fragment en de trailer van de voorstelling kan via deze link worden gedownload.

<https://www.lageste.be/nl/spreiding/le-moindre-geste>

BIOGRAFIEËN

Selma et Sofiane Ouissi

Choreografen, dansers en curatoren Selma en Sofiane Ouissi (° 1975 en 1972, Tunis) zijn zus en broer. Ze creëren en dansen samen sinds het begin van hun carrière. Ze worden beschouwd als belangrijke figuren van de hedendaagse dans in de Arabische wereld. Ze studeerden af aan het Conservatorium voor Muziek en Dans en aan het Nationaal Centrum voor Dans in Tunis, en zijn in het bezit van het Franse Staatsdiploma voor dans. Van de creaties die ze in eigen naam maakten, werden STOP...BOOM (2004) en Waçl (2007) regelmatig in de Arabische en Europese wereld opgevoerd. Ze werkten samen met Yacine Sebti, digital arts kunstenaar, voor hun choreografie Here(s) en Les yeux d'Argos I & II: drie creaties gerealiseerd op afstand en in real time via Skype die sinds 2011 op tournee zijn.

In 2011 maakten ze bovendien de choreografische film laaroussa geïnspireerd op de traditionele gebaren van de vrouwelijke pottenbakkers van Sejname. De film werd wereldwijd vertoond: op de Triennale du Palais de Tokyo in Parijs, in David Roberts Foundation in Londen, het Louisiana Museum of Modern Art in Denemarken, het New Museum in New York, de Garage Triennale in Moskou en in het MSK in Gent. In het kader van Marseille-Provence 2013 Culturele Hoofdstad van Europa werkte het duo verder op dit project en creëerde de voorstelling laaroussa, waarin het choreografische,

antropologische en poëtische perspectief op de bewegingstaal van de pottenbaksters elkaar afwisselen. Het werk combineert choreografie en documentaire film, en was o.a. te zien op Kunstenfestivaldesarts, La Bâtie - Festival de Genève, Zürcher Theater Spektakel en Bonlieu Scène nationale d'Annecy.

Als onderdeel van het Performing Room project nodigde Tate Modern het duo in 2014 uit voor de creatie van Les Yeux d'Argos, een choreografie op planetaire schaal voor een publiek van internetgebruikers. Gezien het succes van deze samenwerking, nodigde Tate Modern hen uit om het concept te herdenken voor het Do Disturb festival in het Palais de Tokyo in Parijs in april 2015.

© Sofie De Backere

In 2015 - 2017 ontwikkelden ze het protocol en de voorstelling Le Moindre Geste in 49 Nord 6 Est Frac Lorraine in Metz. Van 2017 tot 2019 stond Le Moindre Geste op Kunstenfestivaldesarts, in MSK Gent en op Festival de Marseille. Le Moindre Geste belicht de levensverhalen van mensen die leven in de marge van het dominante discours. Deze performance en installatie combineert video, beweging en tekeningen. De kunstenaars nodigen ons uit om onzichtbare burgers te ontmoeten door middel van gebaren. Het lichaam wordt doorkruist als een herinneringsplaats, als een levend archief van ervaringen. De gebaren van de ander worden collectief getransformeerd.

In 2020 maakten ze op basis van het verhaal van Wajdan, een Syrische vluchteling die ze in Metz ontmoetten, een video met vijf vrouwelijke kunstenaars uit Tunis, Beiroet, Damascus, Caïro, Brussel en Sao Paulo. Wajdan werd gepresenteerd in het Guggenheim Museum in Abu Dhabi (2020), op het Festival de Marseille (2021) en op Dream City in Tunis (2022). Op Bijloke Wonderland Festival in Gent (2021) presenteerden ze een nieuwe etappe in hun werk aan Le Moindre Geste i.s.m. les ballets C de la B: Door het samenbrengen van twee verschillende verhalen in één voorstelling ontstaan onverwachte verbindingen. Hun volgende stap is L'Opéra du Geste. Ze werken aan een polyfone voorstelling waarin alle levensverhalen samenkomen en de verschillende lichamen, gebaren en levens resoneren met elkaar en met die van anderen.

Selma en Sofiane zoeken de grenzen op van wat kunst kan doen, en wat kan worden opgebouwd door middel van kunst en cultuur. In 2007 creëerden ze Dream City in Tunis, een inclusief festivalconcept, waarbij een breed scala aan kunstenaars, denkers en activisten betrokken zijn, en waarbij samenwerkingen met zeer diverse deelnemers en op verschillende locaties worden aangegaan (co-creaties met lokale gemeenschappen, contextueel werk op lange termijn, onderzoek naar onconventionele plekken). Het doel is om een ruimte van vrije expressie en creativiteit te creëren, maar ook om uitwisseling mogelijk te maken en plezier te vinden in de gemeenschappelijke strijd voor een democratisch Tunesië. In Dream City heeft elk cultureel gebaar een politieke dimensie. Dream City vindt elke twee jaar plaats in Tunesië. Daarnaast werden 'antenne'-edities opgezet in Marseille in 2013 (in het kader van de Culturele Hoofdstad van Europa), en in Londen in partnerschap met het Shubbak Festival in 2017.

Selma en Sofiane richtten eveneens de Tunesische structuur L'Art Rue op, gewijd aan artistieke gebaren die een sociale en politieke transformatie beogen. Het is binnen deze structuur, waar artistieke disciplines elkaar ontmoeten en kruisen met academische reflectie, dat Dream City zich verder heeft ontwikkeld, dat het culturele tijdschrift ZAT (Temporary Artistic Zone) het licht zag, en dat een volledig ondersteuningsprogramma voor kunstenaars uit de Arabische wereld en Afrika werd opgezet, tegelijkertijd met een ambitieus programma voor culturele educatie op basisscholen in heel Tunesië.

Nicolas Sburlati

© Sofie De Backere

Na zijn studies aan de universiteit van Turijn en van Parijs 8, begon hij te werken in de filmwereld als lichttechnicus in 2008. Omdat hij het volledige creatieproces van een film wou leren begrijpen, legde hij zich toe op de montage. Hij werd montage assistent en begon verschillende fictie-en

documentaire kortfilms te monteren. Hij werkt samen met verschillende artiesten voor het maken van video-installaties. De ervaring met verschillende manieren van werken, zet hem in een positie van waaruit hij de praktijk van monteren voortduren in vraag stellen.

In 2011 ontmoette hij Selma en Sofiane Ouissi, voor wie hij de video *Laaroussa* monteert, een video geïnspireerd door pottenbaksters uit Sejnane. Sindsdien gaat hun samenwerking verder tot op de dag van vandaag.

IN DE PERS

“Le Moindre Geste gaat op bijna wetenschappelijke wijze op zoek naar manieren om mensen, ongeacht sociaal-culturele verschillen, met elkaar te verbinden. De voorstelling nodigt uit om het lichaam als verteller te erkennen, curiositeit naar nieuwe werelden te voeden en collectieve verwerkingsprocessen te verwelkomen.”

Karima Aissaoui - De Theaterkrant 12.06.2022 <https://www.theaterkrant.nl/wp-content/uploads/2022/06/recensie-le-Moindre-Geste.pdf>

“Negen lokale vrijwilligers die met opperste aandacht iemands lichaamstaal geheel overnemen, een uur lang volledig toegewijd aan iemand die ze niet kennen, niet horen, niet kunnen verstaan.”

Iris Spanbroek - De Theaterkrant 12.06.2022 <https://www.theaterkrant.nl/recensie/le-moindre-geste/selma-ouissi-sofiane-ouissi/>

© Sofie De Backere

“Schitterend inefficiënt. (...) Le Moindre Geste maakt van luisteren een daad. Een activiteit die inspanning kost, want je ziet de luisteraars hun best doen om de spreker zo goed mogelijk te weerspiegelen. Oordeelloos en egoloos, want zonder de ruis van hun persoonlijke reacties tonen ze hoe de verteller indruk op hen maakt. Collectief worden zij de mededragers van dat ene levensverhaal. Dat is ontroerend, ook omdat het hele gebeuren zo ongeunsteld is.”

Marijn van der Jagt in De Groene Amsterdammer, 18.05.2022 <https://www.groene.nl/artikel/schitterend-inefficiënt>

“Er zit iets activistisch in het werk van Selma en Sofiane en ook in de manier waarop ze het creëren. Ze zijn daar heel consequent in. Ze zetten zichzelf op de achtergrond en maken echt tijd voor het woord en het lichaam van de ander. Zo gaan ze in tegen het toesnijden op hoogtepunten van een verhaal. En tegen het productiviteitsritme en het werken met perfecte lichamen en bewegingen. Je ziet dat het koor van niet getrainde performers op een verschillende manier de gebaren ontvangen en beantwoorden. Ze zijn niet gedrild. Het is een koor maar tegelijkertijd zijn het allemaal individuen. Alle leden van dat koor geven een andere echo aan het verhaal.”

Roos van der Lint in gesprek met Judith Vranken en Marijn van der Jagt, 12.04.2022
<https://www.groene.nl/podcasts/de-groene-amsterdammer-holland-festival-podcast/afleveringen/le-moindre-geste>

“Nous voulons révéler l'écoute. Nous trouvons qu'elle perd de plus en plus de sa valeur face au discours et à la parole. Donner une place majeure à l'écoute, celle qui permet d'être affectée. Au-delà, la reconsidérer au théâtre. La rencontre et l'humain. Comment faire en sorte que le théâtre, le lieu, puisse reprendre sa fonction première.”

Wilson Le Personnic in gesprek met Selma en Sofiane Ouissi, Ma Culture (12.05.2022)
<https://www.maculture.fr/selma-sofiane-ouissi>

“Il faudra un pot puis un deuxième pour que l'histoire se rassemble. (...) L'idée est aussi belle que géniale. (...) Personne n'a accès à une information totale. (...) Le Moindre Geste est une déclaration d'amour à l'humain et rappelle que le langage est une danse, puisqu'il s'accompagne toujours de plein de petits (ou de grands !) gestes.”

Amelie Blaustein Niddam, Toute la culture (20.05.2022)
<https://toutelaculture.com/spectacles/danse/les-gestes-qui-parlent-de-selma-et-sofiane-ouissi-aux-rencontres-choreographiques/>

“Doordat de woorden en de lichaamstaal in deze voorstelling uit elkaar worden gehaald, kunnen ze elkaar plots weer terugvinden. Het resultaat is ontregelend ontroerend, een kleine revolutie van de ontmoeting.”

Jeroen Donckers in Rekto:Verso, 27.08.2021 <https://www.rektoverso.be/artikel/eer-s-t-het-kleine-over-the-minor-gesture?ref=bNElgf4G8ydSWTxNG>

“Met finesse en zeggingskracht nodigen de Tunesische artiesten-choreografen Selma en Sofiane Ouissi uit tot een ethiek van het lichaam, waarbij enkel de fysieke aanwezigheid van de ander oproept om hem in acht te nemen, en waarbij het opmerken van zijn gebaren en de nuances ervan evenveel uitnodigingen vormen om hem te laten ontstaan.”

Marianne De Douhet in IO Gazette, 4.07.2019 <http://www.iogazette.fr/festivals/2019/ce-que-peut-le-corps/>

“Tijd nemen, plaats maken voor de ander, direct contact leggen en het lichaam aandacht geven, zijn voor hen geen loze woorden, maar wezenlijke gebaren van een post-disciplinaire praktijk die overal en altijd op lokale ontmoeting berust.”

Tom Van Imschoot in gesprek met Sofiane en Selma Ouissi voor Rekto:Verso 14.12.2017
<https://www.rektoverso.be/artikel/tijd-nemen-plaats-maken-selma-en-sofiane-ouissi-na-tien-jaar-dream-city>

“Van dat collectief aan individuen die samen een verhaal vertalen met gebaren, gaat een soort van universele taal uit, en ook een activisme; een mensenzee samengesteld uit een verzameling van enkelingen die betogen voor de ander. (...) Door in elk verhaal twee verschillende kanten van eenzelfde persoonlijkheid uit te lichten (woord en lichaam), weigeren de Ouissi's identiteit te definiëren als iets vast en onbeweeglijk, in tegendeel, ze benadrukken de complexiteit van een identiteit die voortdurend opnieuw vormgegeven wordt.”

Ophélie Naessens in Klaxon #7. http://cifas.be/fr/download/klaxon_2017

“Een prachtige oefening in in- en uitzoomen, luisteren-kijken en verbinden.”

Stine Sampers in Subbacultcha, 22.06.2017 <https://subbacultcha.be/editorial/detail/manufactories-of-caring-space-time-het-kleine-gebaar>

“Gezichtsuitdrukkingen, tics, glimlachen, grimassen, iedereen interpreteert in het nu wat hij ziet. Het is een koor dat een levensverhaal tot uitdrukking brengt, de afwezigheid van degene die praat belichaamt, met een gemeenschap van lichamen de verteller draagt. De tien gezichten zijn een prisma waardoor de emoties zich vermenigvuldigen, een plaats waar de niet-verbale taal zich manifesteert, een empathisch doorgeefluik voor het leven van de ander getransformeerd in een collectieve partituur.”

Marie Pons in Inferno, 17.06.2017 <https://inferno-magazine.com/2017/06/17/retour-les-voies-du-kunstenfestivldesarts/>

-----

laGeste (les ballets C de la B + kabinet k)

laGeste ontstaat in 2022, uit een fusie van les ballets C de la B en kabinet k. De twee Gentse dansgezelschappen kenden een lange voorgeschiedenis van samenwerking en grote artistieke affiniteit in het zoeken naar viscerale vertellingen. Ze besloten de krachten te bundelen en zetten de werking verder onder de nieuwe naam laGeste: een thuis voor zowel de intergenerationale praktijk die Joke Laureyns en Kwint Manshoven bij *kabinet k* ontwikkelden, als voor de erfenis van choreograaf Alain Platel die meer dan vijfendertig jaar spil van les ballets C de la B was.

laGeste, *written by the body*. Elk project is “un monde des possibles” bevolkt met een diversiteit aan lichamen. Lichamen dragen een geschiedenis mee. Ze kunnen eronder gebukt gaan, erdoor getekend zijn, ervan doordrongen zijn tot in elke porie. Maar een lichaam is geen gevangenis, een litteken geen veroordeling. Het lichaam houdt ook de belofte in van transformatie. Lichamelijke praktijken ontstaan uit die diepe connectie tussen plek en tijd, tussen individu en gemeenschap. Wij verkiezen beweging, voortgebracht door die connectie, boven woorden, maar zonder taal uit te sluiten.

Het lichaam is een slagveld waarop de grote maatschappelijke gevechten uitgevochten worden. Cisgenderd versus fluïden, ondernemenden versus onproductieven, excellerenden versus beperkten,

identitairen versus diegenen die denken dat ze eender wat en eender wie kunnen worden, de geprivilegieerden versus de gedekoloniseerden, de ouderen getekend door historische trauma's versus de jongeren bedreigd door ecologische rampen, de haves versus de have-nots.

De polarisering is de afgelopen vijf jaar enorm toegenomen, en aangescherpt in tijden van pandemie, en andere crisissen. Wij hopen met ons werk tijdelijke ruimtes te creëren waarin we de kloof tussen mensen terug overbrugbaar kunnen maken.

We bouwen aan een inclusief verhaal, niet in de marge, maar pal in het hart van de werking. We beogen diversiteit en mixability in alle geledingen. We willen graag meer werkelijkheid zien in de gerepresenteerde lichamen en vechten tegelijkertijd voor de mogelijkheid van transformatie, spel en poëzie, van het zich loszingen uit de hokjes waarin we elkaar opsluiten.

www.lageste.be

CONTACT

Helena Elshout (spreiding)
E/ helena@lageste.be
T/ +32 485 32 70 58

Caroline Eliano (pers en communicatie)
E/ caroline@lageste.be
T/ +32 486 52 60 75

laGeste
Bijlokesite
Bijlokekaai 1
B-9000 Gent
E/ info@lageste.be
T/ 0032 9 221 75 01
www.lageste.be